

Teksti Juuso Kokkonen Piirros Pixabay

Kuinka vakavaa on moderni jalkapalloilu?

ONKO JALKAPALLO leikkiä vai sodankäyntiä? Esitän viime vuonna julkaistussa pro gradu -tutkielmassani, että jalkapallon vakavuutta ei ole otettu riittävän vakavasti.

Työssäni on kunnianhimoinen pyrkimys lähteä vakavimmasta vakavuudesta käsin ja koettaa ymmärtää peliä konfliktitilanteena. Kyse on eräänlaisesta ajatuskokeesta: mihin filosofinen tarkastelu ajautuu, jos otamme leikin sijaan lähtökohdaksi aidon, vakavan konfliktitilanteen kahden yhteisön välillä?

Valmennuksellisesti kysymys on tärkeä. Käytännön valmennuksessa sitoudutaan aina jonkinlaisiin ontologisiin lähtöoletuksiin siitä, mistä vaikutuksen kohteena olevassa ilmiössä on kyse, tässä tapauksessa siis joukkueessa ja pelissä. **Jyri Puhakaisen** maineikas väitöskirja *Kohti ihmisen valmentamista* keskittyy urheilijan ontologiseen analyysiin **Lauri Rauhalan** filosofian avittamana. Se jätti kuitenkin pitkälti auki kysymykset siitä, millä tavoin joukkuetta voitaisiin ontologisesti jäsentää.

Urheilun filosofia on ankkuroitunut kulttuurihistorioitsija **Johan Huizingan** määrittelemään leikin viitekehukseen, mikä on tehnyt siitä käytännön valmennuksen kannalta irrelevantin lähtökohdan. Urheilun filosofialla ei ole ollut annettavaa käytännön valmennukseen. Moderni urheilu on jotain muuta kuin leikkiä, minkä jo Huizinga omassa työssään mainitsee.

Työssäni käänän ontologisen lähtökohdan päälle verrattuna tavanomaiseen urheilun filosofiaan: pelin lähtökohdaksi asetetaan leikin sijaan sen poleeminen vastakohta, vakavuus, jota edustaa **Carl Schmittin** poliittisen käsite. Joukkue tulee tällöin käsitetyksi poliittisena yhteisönä, minkä kautta voidaan myös jäsentää pelaajien keskinäisiä suhteita ja valmentajan vallan legitimiteettiä.

Schmitt, joka oli omaperäinen ja kiistelty politiikan teoreetikko, palauttaa poliittisen käsitteen ystävä/vihollinen jakoon, joka viime kädessä tarkoittaa elämän ja kuoleman kysymystä. Poliittiseen kytkeytyy aina

” Vaikka peli on fiktiivinen ja pohjimmiltaan leikillinen maailma, ei schmittiläistä ajattelua sovi heittää tyystin roskakoriin, koska poliittisen vakavuuden avulla voidaan löytää jalkapallosta uusia puolia.

aseellisen konfliktin mahdollisuus yhteisöjen välillä, siis uhka siitä, että vihollinen fyysisesti tappaa minut.

Modernissa jalkapallossa schmittiläinen argumenttilinja tyssää siihen, että jalkapallopeli on pohjimmiltaan fiktiivinen maailma, mielikuvitusmaailma. Vaikka peli on territoriaalista, siinä ei siirry yksikään valtioon raja. Pelissä ei tapeta vihollista.

Maali on niin ikään täysin mielikuvituksen tuote: se on pelkkä sopimus siitä, että kun pallo ylittää maalilinjan tolppien välissä, siitä saa pisteen. Siten peli siis ei ole sotaa.

Vaikka peli on fiktiivinen ja pohjimmiltaan leikillinen maailma, ei schmittiläistä ajattelua sovi heittää tyystin roskakoriin, koska poliittisen vakavuuden avulla voidaan löytää jalkapallosta uusia puolia.

Saamme työkaluja tarkastella pelaajien välisiä suhteita ja joukkuetta poliittisena instituutiona. Schmittin poliittisessa ajattelussa ulkopoliittikka (*konfliktin mahdollisuus*) ja sisäpolitiikka kietoutuvat tiiviisti yhteen, ja sama ilmiö tapahtuu jalkapallojoukkueessa.

Pelissä on merkittäviä panoksia puolin ja toisin, ja siten kyse on aidosta eturistiriitatilanteesta. Schmittin **Thomas Hobbesilta** omaksuma periaate *Protego ergo oblige* paljastaa myös valmentajan vallan olemusta. Schmitt käsittelee lisäksi paljon vihollisuuden olemusta ja territoriaalisuutta. Ne molemmat ovat keskeisiä aspekteja jalkapallossa.

Tutkielmani on ensimmäinen Suomessa

julkaistu jalkapallofilosofinen opinnäyte-työ. Jalkapalloa on käsitelty ilmeisimmän eli urheilu- ja valmennustieteiden lisäksi paljon esimerkiksi politiikan tutkimuksen ja muiden yhteiskuntatieteiden alueella. Näissä ei kuitenkaan ole tehty samanlaista perustavaa ontologista työtä pelin olemuksesta.

Urheilu- ja valmennustieteet ovat keskittyneet tutkimaan peliä, suoritusta tai valmennusta, ja yhteiskuntatieteet jalkapallon yhteiskunnallisia ilmiöitä. Linkki näiden kahden maailman (*pele-yhteiskunta*) on puuttunut. Omassa työssäni on kunnianhimoinen, joskin puutteellinen ja keskeneräinen, pyrkimys rakentaa siltaa näiden maailmojen välille. ●

Artikkelin kirjoittaja Juuso Kokkonen on filosofian maisteri Jyväskylän yliopistosta. Kokkonen maisterintutkielma *Kamppailun itsensä tähden – Argumentti modernin jalkapallon raastavasta poliittisesta luonteesta* (2025) löytyy kokonaisuudessaan Jyväskylän yliopiston julkaisuarkistosta: <https://urn.fi/URN:NBN:fi:juu-202509167190>

Päälähteet:

Huizinga, J. [1938] (1947). *Leikkivä ihminen: Yritys kulttuurin leikkiaineeseen määrittelemiseen* (suom. Salomaa, S.). Helsinki. WSOY

Kokkonen, J. (2025). *Kamppailun itsensä tähden: Argumentti modernin jalkapallon raastavasta poliittisesta luonteesta*. Jyväskylän yliopisto.

Puhakainen, J. (1995). *Kohti ihmisen valmentamista: Holistinen ihmiskäsitys ja sen heuristiikka urheiluvalmennuksen kannalta*. Tampere. Tampereen yliopisto.

Schmitt, C. [1932] (2015). *Poliittisen käsite* (suom. Kuusterä, A. & Palmusaari, J.). Helsinki. Tutkijaliitto